

LUMINA.

Joi-a si Dominec'a.

Pretiu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
 „ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
 „ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
 „ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

Foia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopesca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contieniu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 s're garmond) taes'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., era mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiu publicatiunilor se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALE.

Nr. 1386.

Catra toti protopresviterii si inspectorii de scóle.

In 21. septembrie/3. octobree se incepu inscrierile in institutu nostru pedagogico-preparandialu din Aradu, pentru anulu scolasticu venitoriu, si vor tiené diece dile, adeca pana in $\frac{1}{13}$ octobree.

Se primescu tineri cu 4 clase gimnasiale séu 3 reale.

Éra acei tineri, cari nu au clase si ar voi se intre in institutu pedagogico-preparandialu, se vor supune unui essamenu de primire, conformu §. 57. din Organizatiunea provisoria a invetiamentulu nostru nationalu confessionalu.

Essaminele de primire, pentru tinerii fora de clase, cari vor recurge la institutu pedagogico-preparandialu, se vor tiené in amintitele diece dile de primire.

P. T. DTa esti poftitu a dá acestui cerculariu publicitatea cea mai mare, ca se se incunoscintieze toti tinerii cari voiescu a recurge la acestu institutu.

Recurintii au se se presinte, celu multu pana la $\frac{1}{13}$ octobree, aducendu cu sine carte de botezu si testimoniele ce le vor fi avendu despre calificatiunea lor.

Aradu, 16. sept. v. 1872.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
Episcopulu Aradului.

1176
B. 1872.

Protopresviteriloru din Districtulu Consistoriulu Aradann.

Inaltulu Ministeriu regio-ungaricu de cultu si instructiune publica, cu rescriptulu din 14. augustu a. c. Nr. 19285. face cunoscutu acestui Consistoriu, diferitele iregularitati si defepte, ce s'au observatu, cu ocaziunea ultimei asentari, la portarea matriculeloru peste totu, éra in specie la estradarea aretariloru familiari.

Iregularitatile si defeptele acele provinu mai vertosu de acolo, cá portatorii de matricule, pe de o parte n'au combinatu cu destula punctualitate, protocolulu botezatiloru cu cel'a alu mortiloru, de unde a si urmatu, cá mai multi individi morti, au fostu consemnati intre cei obligati la servitiulu militariu; éra pe de alta parte in aretarile familiari, rubric'a „Observare,” n'au insemnatula individi obligati la stervitiulu militaru, cari sunt casatoriti, — cá óre casatoritu-s'au acia, cu séu fara licentia de la locurile mai nalte: prin care negligintia s'a causatu comisiuniloru asentatorie multa perdere de timpu, deóra ce tóte datele ce lipsiau, trebuira supletorie castigate.

Drept'acea Pr. Ta esti poftitu a indrumá intréga preotimea din tractulu Pr. Tale, ca in viitoriu se fie cu cea mai mare bagare de séma atátu la portarea matriculeloru, combinandu cátu mai evidentu protocoalele botezatiloru cu cele ale mortiloru; spre a face cuviintios'a observare, la cei ce au reposatu; cátu si la estradarea aretariloru familiari: deplinindu tóte rubricile cu cea mai mare punctualitate. Pr. Ta nu vei intrelassá cu acésta ocaziune a notifeá cá in viitoriu toti acei preoti, cari vor fi aici aretati; cá au comisu vr'o iregularitate in privint'a acésta: se vor luá sub cea mai rigurosa cercare disciplinaria.

Aradu 15. Septemcre v. 1872.

Procopiu Ivacicoviciu,
Episcopulu Aradului.

FOISIÓRA.

Igiein'a si scóla.

(Inchiere.)

Invetiamentulu trebue se se urcé de la singularu la generalitate. Invetiamentulu va fi cu atát'a mai fructificatoriu, déca ce'a ce s'a invetiatu in scóla, se va aplicá de locu si in viétia, déca nu se va munci elevulu cu fapte reci; acestu metodu tiene puterea cugetatória si maresce poft'a de a invetiá.

Creierulu se desvólta prin o educatiune si instructiune rationabile si capeta mai multe calitati tocmai asia ca si cum se desvólta muschii pecióreloru la unu jocatoriu acrobatu. Invetiatoriulu va avé dara purnria naintea ochiloru, cá copilulu cu poterile sale sufletesci, cu plecari si talentu nu se lasa a fi tratatu ca unu productu naturalu mortu, crudu, ce l'ar primi unu maiestru ca se formeze din elu unu productu artificiosu. Elu dara nu va privi ocupatiunea sa ca unu fabricatoriu meseriasiu, ci va tiené in vedere, ca o preconditione insemnata pentru unu succesu folositoriu alu invetiamentulu, a se face cunoscutu cu capacitatile si abilitatile spirituali si morali ale singurateciloru scolari ai sei, cu aplecarile loru individuali, cu defectele si preferintiele, cu virtutile, gresielile si vitiurile, cu unu cuventu cu tóte calitatile loru morali si spirituali inascute ori atrase. Mai fiocare elevu cere unu propriu módu de tractare dupa individualitatea talentelor si aplecariloru sale, capacitatei si poteriloru sale, si cum póte unu invetiatoriu, care asia dicendu este in scóla numai cu partea sa somatica (trupésca) a pricepe sciinti'a spiritului scolariiloru sei, si a o face servitória spre scopulu educatiunei si

alu instructiunii, daca elu nu canósce defeliu trupulu si sufletulu copilarescu? Au economulu nu cauta a canósce insusirea pamentulu, mai nainte de ce ar semená ceva in elu? si ce este fructulu unui astfelu de invetiatoriu? Iata cá dupa petrecerea de 5—6 ani in scóla, d'abia invétia a ceti si scrié rou, si nu e aptu scolarulu nici pentru viétia practica nici pentru clase mai inalte.

Invetiatorii vor fi cu cea mai mare bagara de séma si a supra asia-numiteleru „capete grele”, si le va tractá cu multa rabdare si intieleptiune. Istori'a si esperinti'a ne invétia cá nu asia-numitele genii au contribuita la progresulu lumei, ci ómenii de rondu cu caracteru si vointia firma, si neobosita diligintia. Maturitatea pré matura este de multe ori unu semnu de morbu si nu totu-de-una dovéda de puternic'a sanetate a sufletulu. Esperinti'a ne invétia cá de multe ori geniile cele mai mari, ce se aretau ca copii, in viétia sociala au remasu cu multu indretulu ómeniloru, cari ca copii se numiau slabi de capu si de minte. Si acésta potemu dice spre mangaierea multoru parinti, cari sunt ingrigiti pentru copiii rei, mai pucini talentosi, si spre mustrare celor'a, ce se lauda cu geniulu copiiloru sei. Smiles dice in cartea sa „Ueber die Selbsthilfe” despre ajutoriulu de sine: „Copilulu se nu invetie pentru scóla ci pentru viétia. Defectulu de care bolnavescu binisioru scólele nóstre este cá in acestea se crescu coppii mai putieniu pentru viétia dupa scóla, de cátu pentru viétia in scóla, si póte cá aci jace chie'a proprietoru aparitiuni, cá coppii cei mai neutili, cari in locu se caute in carte, cauta pe ferésta, in locu se mérga la scóla, mergu la padure si la campu, coppii caror'a toti invetiatorii li-a prorocitu, cá nu va fi nemicu de ei de multe ori in etatea mai inaintata s'au intorsu dintr'odata si au jocatu rol'a cea mai eminenta, pana ce coppii blandi ca moii, cari au observatu cu rigóre totu de una legile scolafice si au sceratu necontentiu laud'a si

PARTE NEOFICIALĂ.

La cestiunea calificatiunii clerului.

Cestiunea calificatiunii clerului este in desbatere publica. Cu premissiunea on. redactiunii vinu si eu a vorbi la dens'a.

Candu cestiunea acést'a se petrapta in sinodulu eparhiale, eram de facia. Argumintele deputatorilor pentru VIII clase gimnasiale, erau logice, bune, si perfecte; numai unu defeptu au avutu: cà au fostu teoretice. Esperienti'a ne-au convinsu despre acestu adeveru.

Din relatarea in nr. 2. alu „Luminei,” se pôte convinge ori cine: cà decisulu sinodului eparhiale, referitoriu la calificatiunea de VIII clase, pentru individi ce dorescu a fi primiti la teologia, nu e inca realizabilu. Firesce, cà acést'a nu e o cercustare placuta pentru iubitorii de beserica si natiune, de órace in ea se oglindeza pusetiunea nóstra cea critica.

Trebuesce dara revocata acést'a decisiunea si a introduce alta calificatiune, ca se ni potemu produce numerulu recerutu de teologi, in proportiune cu numerulu parochieloru vacante.

Ce calificatiune e aceea prin care s'ar poté castiga acestu numeru?

Dóra calificatiunea ce a fostu nainte de ast'a?

Ba! acést'a credu cà nu o doresce nimene dintre ómenii luminei. Cu dens'a am recadé 20 de ani inapoi! si noi nu voimu se regresàm ci se progresàm in tóte privintiele.

Mergemu dara mai departe! Se ceremu óre calificatiune de pedagogia séu pôte de 4—6 clase gimnasiale, ori reale?

Se ne demitemu pucintelu in critic'a loru, apoi vom vedé déca sunt acceptabile séu ba?

Vom cere calificatiune de pedagogia: ni se va impuciná numerulu invetiatoriloru, desclinitu a celoru mai apti. Totu omulu desceptu cauta in viétia avantajiu, moralu si materialu; si óre potendu: pentru ce se nu fia preotu invetiatoriu, déca socóte de avantajiosu?

placerea invetiatoriloru loru, au remasu indereptu in viétia si in pusetiune subordinata, si ca se nu amintimu mai multe nume din cele mai renumite atátu din Istoria vechia câtu si mai nóua, fia-ve destulu a spune cà Newton a fostu scolarulu celu mai de pre urma si batjocoritu. Dar lovidu-lu odata vecinulu seu cu peciorulu, acest'a se luà cu densulu la trentite si-lu devinse, si din ór'a aceea devinse pe toti si in scóla cu o nespusa diligintia, astfeliu câtu deveni intaiu in clasa. La tóte aceste are dara invetiatoriu a fi cu mare atentiune.

Invetiamentulu nu are numai scopulu a provedé pre invetiacele cu multe cunoscintie, a-i ascuti mintea si a-i cultivá ratiunea, ci elu are de a inaintá desvoltarea corpului prin gimnastica si alte arti liberali, prin importare ne observabile a adeverului morale, si prin intusiasmaria pentru elu, a formá si nobilitá anim'a copilului. „Lucrulu de capetenia este aci, prin cine se imparte invetiamentulu” dice Reich „Cu câtu este invetiatoriu mai liberalu, mai virtuosu, mai patrioticu, mai desteru in tóte directiunile, cu câtu este elu mai adictu chiamarii sale din anima, cu câtu mai indulgintu catra slabitiunile omenesci, cu câtu mai severu catra cei neascultatori si reutaciosi, cu atát'a va fi mai bine pentru elevu. Unu astfeliu de invetiatoriu conduce spiritulu si anim'a invetiacelelui asemenea, premiéza si nobilitéza, descépta amóre catra obiectu si interesu pentru tóte lucrurile, ce stau de a supr'a lucruriloru de tóte dilele si se potu ajunge numai cu spiritulu. Acelu invetiatoriu, care nu cunósce omulu si conditiunile vietii lui, nu posede dreptu metodu, nu scie nimicu de lume si de pretensiunile ei, si nu este strabatutu de spiritulu adeveratu liberalu, cade in ratacire, ajunge pre cai false, se face nedreptu si strica si cea mai buna insusire a elevului.

Multi emininti scolari inzestrati dela natura cu cele mai frumóse insusiri, de ajunsu talentati, nu sunt recunoscuti de

Vom cere califi

va reflectá tocm'a aceea ce s'a reflectatu in nr. I. alu „Luminei” in relatarea essamenului preparandialu, cumca adeca: cei cu clase, mai debile respunsuri dadera, de câtu cei fora clase; de unde se deduce; cà cei din anteu nu sunt cei ce din zelu catra chiamare au pasitu pe cariera: ci numai cà de slabi ce erau, nu potura continuá acolo.

Afirmatiunea acést'a, are si esceptiune, de esemplu la acei studinti, cari din lipse materialu si-au curmatu studiale; altminte intr'adeveru e logica si precum s'a aplicatu asupra aspirantiloru la pedagogia: tocm'a astfelu se pôte aplicá si asupra aspirantiloru la preotia!

Asia dara, precum vediuramu, nu e recomandabila nici calificatiunea de pedagogia, nici de cea 4—6 clase.

Gal'a e critic'a!

Ce e de facutu acun ca se scapàm dintre Scila si Charibde?

Economulu, nainte de a semená pamentulu seu, cauta de studiédia natur'a lui si numai dupa ce o cunósce in deplinu, cérea sementia corespondietória acelu pamentu.

Asia trebue, dupa modest'a mea parere, se procéda si sinodulu eparhiale si respeptive consistoriu diecesei nóstre facia de caus'a acést'a.

Faca casi economulu.

Se se socotésca parochiele de frunte, de medilocu si cele slabe; in proportiune cu numerulu acelor'a se se primésca pe viitoriu in teologia individi cu calificatiune de 8, 6 si mai pucinu 4 clase gimnasiale, si conformu calificatiunii loru se-i provéda cu testimonie: pentru parochia „de frunte,” „medilocie” si „slabe“*.)

Si ca clasificarea parochieloru se fia câtu mai corespundietoria recerintieloru materialu ale preotului, precum si agendelor sale ce le are in parochia: se se basedie pe venitul, si adeca pe salarielé urmatorie:

a, venitu pentru una parochia „de frunte”: dela 1000—1400 de fl. v. a.

*) Cauta se observu: cà nici eu meritulu si capacitatea nu le legu de clase si prin urmare socotu cà unu individu aptu zelosu, macar cu 4—6 clase inca se póta fi indreptatitu la castigarea unui testimoniu de o parochia de frunte si érase din contra. Adeca se se considere si capacitatea pre langa clase

invetiatorii rei, crudi, cí se isgonescu din scóla, prin acést'a inferati, retacescu prin lume, nu afla nicairi unu punctu de radimu mai bine corespundietoriu fiintiei lor si astfeliu peru. — Astfeliu casiuna invetiatorii rei cea mai mare nefericire, si detragu omenimei câte odata cele mai luminate capete, cele mai calde animi, cei mai buni promotori ai intereselor celoru mai sante. In tierile nelibere este inca reu cu invetiatorii, càci li lipsesce drépt'a metoda, curagiulu barbatescu si esact'a cunoscintia a omului, ei sunt neindemanatici, nealiti, fricosi, fara tactu, fara cultura, fara noblétia. Unu invetiatoriu alu omenimei trebue se ascunda sub mantéu'a filosofului unu spiritulu tocmái asia de filosoficu câtu si de cavalerescu, nu inse sub caciul'a plebeului unu capu mosicosu.“

Espunendu celea ce am aflatu de lipsa in directiunea acést'a a le face cunoscutu invetiatoriloru, organeloru scolastice si tuturor celor'a ce se intereséza de scóla, se ne silimu prin nisuintiele nóstre din poteri ca se delaturàm pre câtu se pôte tóte defectele de la scóla, invetiamentu si educatiune, ce ni sunt la toti cunoscute, si se facemu ca prin ajutoriu scólei se invinga cele mai mari bunuri ale omenimei: libertatea, adeverulu si cultur'a a supr'a sclavismului, mintiunei si mogicie, precum ni-a suatuitu de atá'e ori si la atáte ocasiuni afóra si in dieta marele nostru barbatu Babesiu si precum a primitu partit'a natiunala in adunarea sa tienuta in 9. maiu 1872. in Aradu, in puntulu alu 6. din program'a sa, unde dice cà: va considerá naintarea invetiamentulu publicu de o conditiune prealabila pentru prosperearea tierii intregi; dreptaceea va starui infintiarea de felurite institute publice de invetiamentu si cultura si pentru poporulu romanu, a nume: fiindu cà invetiamentulu poporulu romanescu cade in precumpenintia scóleloru confessionali, va tinde ca acele dispositiuni ale legii, cari ingreuna eficacitatea acestoru scóle, se

venit pentru una parochia „medilocia“: dela 800 — 1000 fl. v. a.

c, venit pentru una parochia „slaba“ 600 — 800 de fl. v. a. —

Credeti, că nu-ni va atribui nime esagerare in privinta acestor propuneri, deoarece ameliorarea sortii preotilor, cari astadi si in venitoriu, sunt chiamati a forma falanca contra tuturor inriuririlor daunose pentru poporu. — e o necesitate din di in di mai ardinda.

In cestiunea de subsistinta vedu factorulu ce retiene pe „multi chiamati“, dela carier'a acest'a, aci e caus'a de nu avem individi absoluti in numeru destulu in teologi'a nostra.

Se emendamu dara reulu, sorte preotilor, si vom capeta preoti, harnici, cu zel!

Se-lu radicamu pe preotulu romanu la o stare materiala mai buna, caci atunci mai multu potemu accepta dela elu intru interesulu poporului!

Celu ce doresce ca poporulu romanu se emancipe intelectualmente, se aiba devoti pastori turmei, faca ca preotulu romanu, care in viitoriu are o chiamare cu multu de mai mare importantia, se fia materialmente ascuratu.

Atunci potemu accepta — ma si pretinde cu tota rigorea ca preotulu se stee cu „crucea'n frunte“, in fruntea tuturor intreprinderilor salutare causei sante bisericesti si nationali. Atunci vom pote pretinde, chiar si sub greumentu de amovare, se luere in vi'a domnului cu zel, virtute, di'a noptea si intre tote ispitele ce vinu dela lume, — se luere intru interesulu santu alu besericeii si culturai nostre nationale.

Georgiu Morariu,
cand. de preotu.

VARIETATI.

= Ce se vestese cu tob'a in Panciov'a? „Fermdl.“ din 20. septembrie scrie ca in Panciov'a s'a vestitu cu tob'a prin orasiu cumca postulu de directore la scol'a reala de acolo a devenitu in vacantia, cei ce vreu se recurga scl. Nu scimu in catu se fie adevratu, dar nu ar fi mare minune deca posturile de professori s'ar publica cu tob'a dupa formalitatea posturilor de vacari, pandari scl., caci am ajunsu deja in acea trista stare in care candu o autoritate publica candu alt'a vatema interesele invetiamentului

se delature catu mai curendu. Noi nu dechiaramu aici in linia d'antaiu ajutoriulu regimului, precum cam este datina, ci apelamu la ajutoriulu nostru propriu, dupa dical'a vechia: „ajuta-te insusi si te va ajuta si Domnedieu“, care ajutoriu deca va fi de judecatu de comitetele parochiali, si sinodele parochiali, protopresviterali si eparchiali din punctulu de vedere adevratu bisericescu si nationalu, va fi si celu mai utile pentru noi, si se va inaltia cu atat'a mai puternicu, cu catu va purcede din o intielegere radicata pana la entusiasm pentru adevrulu sciintiei si alu sanetatiei, pentru bunastarea omenimei, a natiunei si bisericeii nostre, si astfelu pote ca mereu, inse securu, vom invinge tote pedecile ce intimpina acesta nobila intentiune, caci lumea intriga a intielesu ca instructiunea este pirghi'a a totu puternica alui Archimede, si scol'a punctulu de radimu pe care ilu cerea elu pentru a pote radica lumea cu pirghi'a sa. Punctulu de radimu, care ilu cere acelu invetiatu este dara afiatu, elu este scol'a, care se dee lumina, iubire de natiune si cunoscinta drepturilor si detorintelor in cele mai indepartate unghiuri ale pamentului locuite de romani. — Provocu dara tote organele scolastice, pre toti invetiatorii, tota inteliginta romana din tote partile lunei, lumena si besericana, ca punendu la parte tota ur'a, tote interesele personali, tote inconvenientele, se puna umeru la umeru si se promoveze treb'a scolara si sanitara ca unic'a, carea ni-a mai remasu pentru a pote prospera si deveni erasi la barbati'a si virtutea stramosiesca; caci unde este sciintia si sanetate, acolo e si taria si virtutea barbatiesca.

Din cele espuse pana acum'a in acesta materia, cetitorii nostri vor pote trage urmatoriele tese:

1. Sanetatea si sciintia sunt factorii cei mai inalti ai fericeiei omenesti.
2. Educatiunea si Igiein'a sunt cele mai ponderose doctrine cari trebuie se le scie fiecare omu.

fora tema de pedepsa, d. e. comitatulu Bihorului sterse antiertiu salariile invetiatoresci din bugetele comunelor. Dar nu este lege dietala? ba este dieu, inse . . . „pune, Domne, paza gurii mele“.

= „Sionulu“ dice ca mai multi teneri din Vien'a se intreba, ca pre bas'a caroru merite s'a alesu bar. Eudoxiu Hurmusachi din Bucovin'a membru la Academia din Bucuresci. Ore deca ar primi disulu baronu sant'a unire in cele patru puncte cu biseric'a Romei respectivii ar fi multiamiti? caci acest'a ar involve apoi tote meritele. („Teleg. Romanu.“)

= Modesti'a e frumoasa. Intr'o societate in Washington, comodorele Alden dise ca nu este mai neplacutu de catu acelu supusu carele nu luca nemica pana ce nu-i demanda comandantele. Grant presiedintele republicei, era de facia, si confirma pararea lui Alden prin urmatore istoria: Un'a dintre virtutele ginerariulu Sheridan e, ca scie candu se lucre fora se ascepte deman datiunea. Putienu timpu nainte de a se predá Lee, Sheridan prinsese nisce depesie, din cari intielesu unde a trimisu Lee provisiunea sa. Fiindu ca io steteamu pre tiermurile din colo de riu ginerariulu Sheridan nu m'a potutu incunoscintia rapede, deci pleca a pune man'a pe provisiune, fora se ascepte deman datiunea mea. Sheridan ajunse cu 15 minute mai curundu de catu rebeliu la loculul nimitu, si luá provisiunea. Dupa ce Lee se predede si ceru de mancatu pentru omenii sei flamendi, am avutu de unde se-i dau, ca i-am datu din provisiunea ce-i luasemu. Deca Sheridan ascepta deman datiunea mea, Lee pune man'a pe provisiunea sa si scapa din manile nostre. — Acest'a este un'a dintre cele mai frumoase invingeri ale lui Grant, si eca cu cata modestia densulu atribue lui Sheridanu partea cea mare de merite!

CONCURSU.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu devenitu vacantu din comun'a Bodesci. comitatulu Zarandului, cerculu inspectoralu alu Halmagiulu (XIX.) prin acest'a se deschide concursu cu terminu pana la 6. octovre a. c. st. n. a. m. candu totu odata se va intempla si alegerea.

Emolumentele sunt: 200 fi. v. a. salariu anualu, 6 stageni de lemne ce se vor respunde din partea comunelor Bodesci si Mermesci, cortelu liberu, gradina pentru legumi si unu jugeru de pamentu aratoriu in otarulu comunei Bodesci.

Doritorii de a ocupa acestu postu sunt avisati a-si trimiti recursele instruite cu documintele prescrite in statutulu organicu la subscriusulu, celu multu pana in diu'a aleegei.

Recurentii cari vor documenta cumca au absolvatu clase gimnasiale vor fi preferiti.

Halmagiu in 8. septembrie 1872.

3—3

In contielegere cu Comitetulu parochialu,
Gratianu Popp, inspectore cercualu de scole.

3. Pedagogi'a se se invetie si in scolele cele mai nalte, era in cele reali si cetatiene, preparand'a si teologi'a cu cea mai mare atentiune se fia obiectu de invetiamentu obligatu.

4. Igiein'a se se invetie ca studiu obligatu in universitati, academie, gimnasie, scoli reali, teologia, preparandii si in tote scolille poporali.

Tote scolele se fia basate pre celu mai latu temeiu alu umanitatii si se fia eliberate de tota influinta straina, ce nu promovaza ci impedeza sciintia.

6. Scolele se fia intocmite dupa principiile igieinistice, cele reu cladite fora ventilatori cu scaunia reu construite sunt a se desemna ca daunaciose de sanetate, si a se inbunatati legalmente.

7. Metod'a de instructiune se fia catu se pote intuitiva si infatisatoria. Memorizarea fora cugetare se se elimine din tote scolele.

8. Inspectiunea scolastica se fia mai concentrata, mai intensiva cu orecicare imputerire corespundatorie scopului, mai strabatatoria, nu superficiala, si catu se pote cu privire la sanetateu eleviloru si a invetiatoriloru.

9. Urcandu-se pretensiunea ce face si cauta se faca astadi scol'a invetiatoriloru in privinta capacitatiei lor, este de cea mai mare necesitate, ca si salariile lor se se urce in asemene proportiune, ca ei se-si pota sustine vietia si procura cartile si jurnalele necesarie.

10. Invetiatorii, cari nu-si implinescu chiamarea, ce au luat a supr'a lor, si la salariulu celu mai micu — nu merita a se numi invetiatori, caci amorea catra vocatiunea sa nu se nasce prin salariile mari si dotatiuni bune, ci prin petrunderea in obiectu si moralitatea cu care s'a deobligatu ca-si va implini detorinta sa dupa potinta capacitatiei si a poteriloru sale intelectuali.

Dr. Vasiciu.

CONCURSU.

Ne putenduse indeplini statiunea invetiatorésca die comun'a Govosdia, prin alegerea publicata si defipta pn 5. juniu a. c. din caus'a că nu s'au infatisiatu recurenti carii se fe corespunsu conditiunilor din concursu; — deci prin acést'a se publica concursu de nou pana la 22. septembrie a. c. cal. vechiu, candu va fi si alegerea.

Emolumintele sunt: in bani gat'a 120 fl. v. a. 10 metiuri grâu si 10 cucurudiu, 8 orgii de lemne din cari este a se incaldi si scól'a, cortelu liberu cu gradina de legume si 8 jugere de pamentu aratoriu, in fine stólele indatinate. —

Condiitiunile sunt: doritorii de a fi alesi au a-si presintă testimoniu despre absolvirea aloru patru clase capitale si preparandia, cu succesu bunu, mai departe că au depusu esamenulu de calificatiune séu se se de oblige a-lu depune, — in fine atestatu de botezu si portare morale. — Astfelu recursurile bine instruate sunt pana la terminulu mai susu pusu — a se tramite comitetulu parochiale gr. or. din comuna Govosdia, inspectoratulu Boros-Sebisiu.

Buteni la 1. septembrie 1872.

2-3. In contielegere cu mine **Demetriu Onica**, inspectoru cerc. de scóle

CONCURSU.

Devenindu statiunea invetiatorésca din comun'a *Chertesiu* (Kertes) inspectoratulu Boros-Sebisiu in vacantia; deci pentru in deplinirea aceleia prin alegere se deschide concursu.

Emolumintele sunt: in bani gat'a 120 fl 10 cubule de grâu si 10 de cucurudiu, 1 1/2 mesiu de fasóla 10 orgiu de lemne din care a se in caldi si scól'a 1/4 sesiune de pamentu aratoriu: si dela o ingrópatiune pentru unu omu mare 1 fl v. a. si pentru prunci 50. cr.

Condiitiunile sunt: doritorii cari voescu a fi alesi au se presinte atestatu despre absolvirea aloru 4 clase capitale si preparandie cu succesu bunu, in fine se aiba esamenulu de calificatiune séu se se de oblige a-lu depune. —

Recursurile sunt a se substerne la comitetulu perochialu din Chertesiu pané in 19 Septembrie c. v. a. c. candu va fi si alegerea. —

Buteni in septembrie 1872.

2-3

in contielegere cu mine **Demetriu Onica**, inspectoru cerc. de scóle.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu din comun'a Mineadu comitatulu Aradului protopresbiteratulu B.-Ineului.

Emoluminte sunt 80 fl. v. a. 4 cubule de grâu, 4 cubule cucurudiu, 2 mesuri de fasola, 5 magi de fenu, 8 stingeni de lemne, 12 jugere pamentu tufariu care da dreptu de pascutu, cortelu cu gradina si stólele de la inmormontari.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si trimate recursurile cu documintele despre absolvirea preparandiei, la inspectorulu subscrisu in B.-Sebisiu pana in 18. sept. căci in 20. septem. a. c. se va tiené alegerea. — Totu de odata au a se presentá, celu pucinu una data la biseric'a din Mineadu pentru a dá dovéda despre calificatiune in cantarile bisericesci.

3-3.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ilie Bozganu**, m. p. inspectore de scóle.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu devenitu vacantu din comuna Banesci comitatulu Zarandului cerculu inspectoralu alu Halmagiului (XIX.) prin acést'a se deschide concursu cu terminu pana la 6. octomvre a. c. st. n. d. a. la 3 óre candu totu odata se va intamplá si alegerea.

Emolumintele sunt: 250 fl. v. a. salariu anualu, 6 stingeni de lemne ce se vor respunde din partea comuneloru Banesci si Cristesci, cortelu liberu, gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati asi tramite recursurile instruite cu documintele prescise in statutulu organicu la subscrisulu celu multu pana in diu'a alegerei.

Recurentii carii vor documentá cumca oru absolvatu clase gimnasiale vor fi preferiti. — Halmagiu in 8. sept. 1872.

3-3

In contielegere cu **Comitetulu parochialu**, **Gratianu Popp** inspectore cerc. de scóle.

C O

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu devenitu vacantu din comun'a Ociu comitatulu Zarandului, cerculu inspectoralu alu Halmagiului XIX. prin acést'a se deschide concursu cu terminu pana la 13. octobre a. c. st. n. a. m. candu totu odata se va intemplá si alegerea.

Emolumintele sunt 300 fl. v. a. salariu anualu, 6 stingeni de lemne ce se vor respunde din partea comuneloru Ociu, Basarabasa si Ocisoru, cortelu liberu, gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati asi tramite recursurile instruite cu documintele prescise in statutulu organicu la subscrisulu celu multu pana in di'a alegerei.

Recurentii cari vor documentá cumca au absolvatu clase gimnasiale vor fi preferiti.

Halmagiu in 8. septembrie 1872.

3-3.

In contielegere cu **Comitetulu parochialu** **Gratianu Popp** inspectore cerc. de scóle.

Concursu.

In urmarea inaltei ordinatiuni consistoriale de ddo 15. fauru, a. c. Nro 24. scol. statiunea invetiatorésca d'in Lunc'a cerc. Beiusiului e dechiarata de vacanta.

Emolumintele sunt: 90 fl. v. a. 8 cubule de bucate, 8 stingeni de lemne si veniturile cantoralu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune sunt pofiti cu recursurile loru adresate comitetulu parochialu cu tóte documintele necesarie se le substérna subscrisulu inspectore pana in 23. sept. a. c. — Lunc'a, 23. augustu, 1872.

3-3.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: **Nicolau Popoviciu**, m. p. inspect. scol. cerc.

CONCURSU

Se deschide pentru ocuparea statiunilor invetiatoresci din inspectoratulu Vascului.

1. *Poiéna* cu salariu anualu 80 fl. v. a. 8. bubule bucate, 8. orgii de lemne, 100. portiuni de fenu si cortelu liberu.

2. *Briheni* 100 fl. v. a. 8. cubule de bucate, 8. origii de lemne, 2. mesuri de fasole. 80. de fuióre.

3. *A Verzari* 100 fl. v. a. 8 cubule bucate, lemne 8 orgii.

4. *F. Verzari* casi sub Nr. 3.

Doritorii de a ocupá vr un'a dintre statiunile acestea au a-si asterne recursurile conformu statutulu organicu pana in finea lui Sept. subscrisulu, fiindu indreptate catra comitetele parochiale. — Criscioru 6. Septemvre 1872

1-3.

Comitetulu parochialu.

Cu invoierea mea: **Petru Bogdanu**, inspectoru cercului Vascului

CONCURSU.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu devenitu vacantu din comuna Lungsióra comitatulu Zarandului, cerculu inspectoralu alu Halmagiului XIX. prin acést'a se deschide concursu cu terminu pana la 11. octombre a. c. st. n. m. candu totu odata se va intemplá si alegerea.

Emolumintele sunt 200 fl. v. a. salariu anualu. 6 stingeni de lemne ce se vor respunde din partea comuneloru Lungsióra si Vostociu, cortelu liberu, gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati asi tramite recursurile instruite cu documintele prescise in statutulu organicu la subscrisulu celu multu pana in diu'a alegerei.

Recurentii cari vor documentá cumca oru absolvatu clase gimnasiale vor fi preferiti.

Halmagiu in 8. septembrie 1872.

3-3

In contielegere cu **Comitetulu parochialu**, **Gratianu Popp** inspectore cerc. de scóle.

CONCURSU.

Pre vacant'a statiune invetiatorésca din *Bontiesci*, inspectoratulu Josasiului, cu carea sunt impreunate urmatóriele emoluminte: in numerariu 160 fl; 10 cubule de granu, 6 de cucuruzu; 12° de lemne cortelu; liberu cu gradina de 1/2 jugeru.

Competitorii acéstei statiuni au se-si tramita suplicele inzestrate cu prescisele documinte si intitulate comitetulu parochiale; — la oficiulu inspectoralu, scol., rom., gr. or. in Josasielu, per Gurahontz, pana la 1. Octobre v. a. c., in carea di se va tiené si alegerea. — Bontiesci la 29. Augustu, 1872.

In contielegere cu inspectorulu cerc. de scóle

1-3

Comitetulu parochiale.

Dein incredintiarea respectivulu comitetu parochiale. **Joane Munténu** m. p. Inspectorulu cerculu de scóle.